

Bijlage 6 MJB

BELEIDSPLAN VGVZ 2018 – 2022

Vereniging van Geestelijk VerZorgers

BELEIDSPLAN VGVZ 2018 – 2022

Voorwoord

In de afgelopen periode is de vereniging in levendigheid toegenomen. Levensbeschouwelijk door de integratie van institutioneel niet gebonden geestelijk verzorgers, het erbij komen van de leden van VGV Albert Camus en de uitbreiding met de boeddhistische sector. Wat betreft werkerterrein door het ontginnen van geestelijke verzorging in de eerstelijns zorg en het verbreden van geestelijke verzorging naar andere werkvelden dan de zorg.

Deze ontwikkelingen hebben ervoor gezorgd dat het bruist in onze vereniging. Dit vraagt om zowel een stevige basis als om meebewegen met de ontwikkelingen.

Wat betreft stevige basis is gekozen voor continuïteit met betrekking tot de eisen van bekwaamheid en bevoegdheid, zoals deze ook door de onafhankelijke Stichting Kwaliteitsregister Geestelijk Verzorgers (SKGV) worden gehanteerd. Daarnaast zijn stappen gezet in verdere professionalisering, door onder andere een geheel herziene Beroepsstandaard en het vernieuwen van de website.

Wat betreft meebewegen met de ontwikkelingen is de '*Taskforce Geestelijke Verzorging voor zorg buiten instellingen*' opgericht en zijn nieuwe verbindingen aangegaan met maatschappelijke partners, overheid en politiek. In deze contacten is de noodzaak en urgentie om de relevantie van ons vak aansprekend en overtuigend aan te tonen, met name door middel van wetenschappelijk onderzoek, heel concreet geworden.

In de komende periode staan we voor de uitdaging om de kwaliteit en relevantie van ons vak te bewaken en verder uit te dragen, en te anticiperen op de kansen en ontwikkelingen met de beperkte middelen aan geld en menskracht die we als beroepsvereniging hebben. Dit Meerjarenbeleidsplan is daarvoor richtinggevend en vormt hiervoor de door het bestuur goedgekeurde leidraad.

Drs. Hugo J.G. Vlug,
voorzitter VGVZ

Mei 2018

Evaluatie en terugblik vorige beleidsperiode (2014 – 2018)

De strategie van de VGVZ voor de vorige beleidsperiode, zoals geformuleerd in het Meerjarenbeleidplan 2014-2018 was:

1. Legitimatie en financieringsgrond uitbreiden. Van uitsluitend gebaseerd op het grondrecht op godsdienst en levensovertuiging (1), naar GV ook als noodzakelijke bijdrage aan kwalitatief goede zorg (2). De positie van GV komt hiermee op twee pijlers te rusten.
2. Daarvoor is onmisbaar: de inzet van onderzoek dat werking, effect en effectiviteit van GV zichtbaar maakt.
3. Stimuleren van aanbod door geestelijk verzorgers dat meer aansluit bij de veranderde en veranderende behoeften van cliënten en partners, en het stimuleren van actieve communicatie en profilering van dit aanbod.

Deze drie kernpunten van de beleidsstrategie zijn nog niet afgerond en komen deels opnieuw terug in de nieuwe beleidsperiode. Terugkijkend is er veel vooruitgang geboekt. Hieronder een opsomming van de belangrijkste resultaten:

Vereniging

- ✓ Ledengroei van 800 naar 1000 leden. Deels door samengaan met Albert Camus vanaf 2014, maar daarnaast ook autonome groei
- ✓ Verbreding van werkingsgebied VGVZ van Zorg naar GV in alle maatschappelijke velden
- ✓ Nieuwe naam: Vereniging van Geestelijk VerZorgers
- ✓ Herziening statuten en Huishoudelijk Reglement
- ✓ Nieuwe bestuursstructuur
- ✓ Nieuwe vorm van ledenbetrokkenheid door Open Platforms
- ✓ Opbouw Sector Institutioneel Niet Gezonden (SING)
- ✓ Oprichting boeddhistische sector
- ✓ Opbouw werkveld eerstelijns GV
- ✓ Interne LinkedIngroep VGVZ groeide van 117 naar 275 leden.

Vak: bekwaamheid en bevoegdheid

- ✓ Nieuwe Beroepsstandaard (inclusief beroepsprofiel en beroepscode)
- ✓ Bevorderen kwaliteitsborging door SKGV
- ✓ Stimuleren opbouw en werking RING-GV

Onderzoek

- ✓ Commissie Wetenschap intussen zeer actief en vervult belangrijke rol.
- ✓ Publicatie van lopend en afgerond onderzoek rond GV in de kennisbank (website)
- ✓ Ondersteuning / partnerschap voor verschillende onderzoeken (o.a. via ZonMW, maar ook separate projecten zoals Multi-Religious Belonging) gerealiseerd.
- ✓ Deelname aan Europees instituut ERICH

Uitstraling en zichtbaarheid

- ✓ Nieuwe huisstijl
- ✓ Nieuwe website
- ✓ Interne communicatie door website en door korte Nieuwsflitsen
- ✓ VGVZ speelde in op de maatschappelijke en politieke aandacht voor palliatieve zorg thuis en heeft zich laten horen in het debat rondom 'Voltooid leven' en de commissie Schnabel

Externe contacten

- ✓ Contact met ministerie VWS en ZiN en verschillende politieke partijen
- ✓ Vele externe contacten met relevante maatschappelijke- en zorgorganisaties
- ✓ Steeds meer inbreng VGVZ bij richtlijnen
- ✓ Grotere inbreng in, en output vanuit FBZ (zorg voor arbeidsvoorwaarden)
- ✓ Actief lid van de ENHCC en deelgenomen aan de ENHCC consultaties in Salzburg (2014), Porto (2015) en Debrecen (2016)

Dossier geestelijke verzorging in de eerste lijn

- ✓ Zeer actief werkveld met concrete resultaten (o.a financieringsoverzicht)
- ✓ *Taskforce GV voor zorg buiten instellingen*, die in 4 werkgroepen (praktijk en financiering; Onderzoek; Onderwijs en Zichtbaarheid) hard heeft gewerkt aan het verkennen van mogelijkheden om GV concreet geregeld en gefinancierd te krijgen in de eerste lijn
- ✓ Vele externe contacten met relevante maatschappelijke- en zorgorganisaties zoals KNMG, LHV, IKNL, Agora, Reliëf, VenVN

Situatieschets 2018

Externe ontwikkelingen

Twee maatschappelijke ontwikkelingen zijn van grote invloed voor de context waarin de beroepsvereniging opereert. De ene is extramuralisering in de zorg: de verplaatsing van zorg in een instelling naar zorg in de thuissituatie. De tweede is deïnstationalisering van religie en levensbeschouwing: steeds minder mensen hebben binding met een levensbeschouwelijk instituut, terwijl de belangstelling voor zingeving en (niet gebonden) spiritualiteit eerder groeit dan afneemt.

Hieronder puntsgewijs een meer gedetailleerdere beschrijving van wat deze ontwikkelingen betekenen.

Wettelijke context

De wettelijke basis van 'recht op vrijheid van godsdienst en levensovertuiging', zoals dit geldt bij een verblijf in een instelling van langer dan een etmaal, voldoet voor de zorg in de thuissituatie niet, omdat de thuissituatie als privé-domein wordt aangemerkt. Voor een verbreding van de wettelijke basis van geestelijke verzorging naar noodzakelijke bijdrage aan kwalitatief goede zorg, wordt veel van de beroepsgroep gevraagd: een betere bekendheid en zichtbaarheid, en daarnaast wetenschappelijk onderzoek, dat effect en effectiviteit van geestelijke verzorging aantoonst.

In 2015 is de AWBZ vervangen door de Wet Langdurige Zorg. Verzorging en verpleging zijn overgeheveld naar de Zorgverzekeringswet en persoonlijke begeleiding/dagbesteding naar de Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Financiering van geestelijke verzorging is in deze nieuwe wetten niet geregeld.

Politieke context

VWS bevestigde in 2015 en de jaren erna de noodzaak van geestelijke verzorging bij palliatieve zorg thuis en de samenhang met financiering vanuit de Zorgverzekeringswet. In het huidige regeerakkoord is geld vrijgemaakt voor levensbegeleiders/geestelijke verzorging, voor 'Waardig ouder worden' en voor geestelijke verzorging aan slachtoffers van aardbevingen in Groningen. In het verlengde van het regeerakkoord hebben ChristenUnie en D66 het kabinet eind 2017 in een motie gevraagd om in overleg met geestelijk verzorgers, huisartsen en verzekeraars te onderzoeken of er een structurele plek voor geestelijke verzorging binnen de eerste lijn kan komen. De VGVZ is inmiddels in gesprek met het ministerie van Volksgezondheid (VWS). Minister Hugo de Jonge (CDA) is voornamelijk terughoudend om geestelijke verzorging in het basispakket op te nemen, zo liet hij in januari 2018 weten. Tegelijk staat hij wel open om mee te denken over andere manieren van financiering. Op zijn uitnodiging heeft de VGVZ een plan van aanpak ingediend.

Zorginstellingen

Door de trend van extramuralisering is het te verwachten dat in toenemende mate geestelijk verzorgers ook buiten de instellingen nodig zijn. Steeds meer mensen binnen de beroepsgroep oriënteren zich op werk in de eerste lijn, maar vanwege het gebrek aan structurele financiering is dit geen gemakkelijke onderneming.

Opleidingen

De eenjarige WO-Masters Geestelijke Verzorging op een basis van religiewetenschappen leveren het grootste aantal afgestudeerden; weinig studenten geestelijk verzorging kiezen voor een traditionele meerjarige ambtsopleiding. Een positieve uitzondering hierop is de Universiteit voor Humanistiek. Veel studenten kiezen voor één van de HBO-opleidingen geestelijke verzorging.

Wetenschap

Er is sprake van een inhaalslag wat betreft onderzoek naar geestelijke verzorging, zowel intramuraal als extramuraal. Dit wordt ook goed zichtbaar in het toegenomen aantal promoties van collega's binnen het vakgebied.

In lijn met het regeerakkoord is er grote vraag naar uitkomstgericht onderzoek. De Rijksuniversiteit Groningen gaat uitkomstindicatoren ontwikkelen geschikt voor het meten van de effecten van geestelijke verzorging. Tegelijkertijd is er een grootschalig case study project gaande om practice-based evidence te verzamelen. Hoewel dit geen kwantitatief bewijs vormt, is het bemoedigend dat de Raad voor de Volksgezondheid stelt dat goede zorg niet alleen sec meetbaar is, maar afhangt van de context – waaronder de morele en persoonlijke dimensie.

In relatie tot palliatieve zorg is er een Kennissynthese van beschikbaar onderzoek gemaakt (2017). Recent hebben verschillende universiteiten en hogescholen de krachten gebundeld in een overkoepelende aanvraag bij ZonMw, om onder de vlag van het programma 'Palliantie, meer dan zorg' initiatieven in de eerste lijn in kaart te brengen en te onderzoeken.

Interne ontwikkelingen

Ook de VGVZ zelf verandert. Anno 2018 telt de beroepsvereniging ca 1000 leden. Enkele belangrijke kenmerken:

- De gemiddelde leeftijd van de leden ligt hoog: meer dan een kwart van de werkzame leden is 60 jaar of ouder. De komen de jaren zullen naar schatting 150 tot 200 geestelijk verzorgers met pensioen gaan.
- Circa 70% van de leden heeft een christelijke achtergrond (vaker protestant dan katholiek). Dit aandeel neemt af. De sector Institutioneel Niet Gezondenen telt nu bijna 200 leden, en overtreft daarmee inmiddels ruimschoots de humanistische. De islamitische sector groeit ook, en telt anno 2018 ruim 40 leden.
- Naar werkveld gezien is het grootste aantal leden werkzaam in verpleeg- en verzorgingshuizen, gevolgd door ziekenhuizen (waar wel een lichte krimp zichtbaar is). Het aantal leden werkzaam in de psychiatrie en verstandelijk gehandicaptenzorg groeit licht; terwijl we een sterke groei zien bij mensen die als geestelijk verzorger in eerste lijn (willen) werken (nu ruim 100 leden).

Medio 2018 telt de VGVZ ca 25 leden die als geestelijk verzorger in overheidsdienst

Bijlage 6 MJB

werken (defensie, justitie, politie).

Op grond van wat we weten van geestelijk verzorgers die nu de arbeidsmarkt betreden en de laatste tijd lid worden van de VGVZ, ontstaat het volgende profiel van VGVZ-leden in de toekomst:

- ✓ Minder reguliere leden, en meer aspirant-, werkzoekende en student-leden
- ✓ Meer mensen met een of meer deeltijdaanstellingen
- ✓ Meer vrouwen dan mannen
- ✓ Minder geestelijk verzorgers met een zending. Meer variatie in levensbeschouwelijke zending, ambtelijke binding en machtiging
- ✓ Minder institutioneel gebonden; dit geldt ook voor geestelijk verzorgers met een zending. Minder basiskennis en minder basisaffiniteit met één levensbeschouwelijke achtergrond. Meer eclecticisch (putten uit meerdere bronnen), geheel in lijn met het onderzoek naar Multiple Religious Belonging
- ✓ Meer variatie in initiële opleiding. Toename van mensen die een eenjarige Master GV hebben gevolgd na een Bachelor Religiestudies. Uitstroom van collega's met een jarenlange theologische / humanistiek opleiding als basis
- ✓ Nieuwere leden (vaak ook zij-instromers) zijn pragmatischer en meer op samenwerking gericht

SWOT-analyse

Een SWOT-analyse brengt de sterke en zwakke kanten van een organisatie, en de kansen en bedreigingen vanuit de omgeving in kaart. Deze analyse is niet uitputtend, maar met opzet beperkt tot steeds de 5 meest belangrijke punten. Deze vormen de basis onder de keuze voor beleidsspeerpunten voor de komende jaren.

Sterke kanten VGVZ

- ✓ Één relevante beroepsvereniging voor geestelijk verzorgers die verschillende groepen bundelt, zowel qua werkveld als qua levensbeschouwelijke achtergrond
- ✓ Gemeenschappelijke beroepsstandaard en beroepscode
- ✓ Vereniging is financieel gezond
- ✓ Interne structuur en organisatie (professioneel klein stafbureau + inzet betrokken leden)
- ✓ Uniek perspectief van het vak. Geestelijke verzorging heeft niet in de eerste plaats een functionele blik. Deze is meer zijns-gericht dan doe-gericht – wat het in de omgeving dominante perspectief is

Zwakke kanten VGVZ

- ✓ Schaalgrootte. De VGVZ is met ca 1000 leden een kleine beroepsvereniging, en heeft dus een beperkte uitvoeringscapaciteit
- ✓ Beperkte wetenschappelijke onderbouwing van het vak
- ✓ Onbekendheid van de maatschappelijke omgeving met het vak geestelijke verzorging
- ✓ Onwennigheid van geestelijk verzorgers t.a.v noodzaak PR en profilering
- ✓ Vergrijsd ledenbestand

Kansen in de omgeving

- ✓ Aandacht, tijd en holistische blik zijn schaars geworden (terwijl het juist een unieke kwaliteit van geestelijk verzorgers is én er grote behoefte is aan gezien te worden, zie bijvoorbeeld rapport van de RVS)
- ✓ Richtlijnen en kwaliteitskaders
- ✓ Regeerakkoord nieuw kabinet, met geld voor palliatieve zorg en waardig ouder worden en geestelijke zorg bij aardbevingen Groningen
- ✓ Samenwerking met andere, grotere partners die deels dezelfde doelstelling hebben, zoals Agora en Reliëf in het project *Profilering geestelijke zorg*, door Fonds Deo Volente
- ✓ Ledengroei mogelijk bij GV in dienst van de Overheid (justitie, defensie en politie)

Bedreigingen uit omgeving

- ✓ Bezuinigingen intramurale zorg, met kans op afname arbeidsplaatsen
- ✓ Extramurale GV is niet wettelijk ingekaderd, en nog niet structureel gefinancierd
- ✓ Uiteindelijk marginaal belang van het domein waarop geestelijke verzorging actief is
- ✓ Afname draagvlak SKGV, terwijl kwaliteitsregister wel belangrijk argument is voor lidmaatschap
- ✓ Financiële kwetsbaarheid VGVZ neemt toe door kans op afname ledental

SPEERPUNTEN BELEIDSPERIODE 2018 - 2022

De speerpunten zijn een voorzetting en toespitsing van de 3 prioriteiten uit de vorige beleidsperiode.

1. Financieringsgrond GV uitbreiden:

Van louter vanwege het grondwettelijke vrijheid van godsdienst/levensovertuiging naar aanvulling met het argument de bijdrage van GV aan gezondheid en welzijn. Contact met VWS, ZiN en politieke partijen voortzetten, in eerste instantie gericht op financiering van GV in de eerste lijn. Door extramuralisering van zorg zal er vermoedelijk werkgelegenheid verschuiven. Daarom is dit punt ook van groot belang voor collega's die nu (nog) binnen instellingen werken. Politiek momentum van geld uit regeerakkoord voor geestelijke verzorging benutten.

2. Onderzoek naar GV (verder) stimuleren.

Onderzoek dient ter onderbouwing van het vak en draagt bij aan zichtbaarheid. Dit is niet alleen van belang voor financiering van geestelijke verzorging in de eerste lijn, maar ook voor de geestelijke verzorging binnen instellingen; ook daar is vraag naar aantoonbare toegevoegde waarde meer en meer aan de orde. Voortgaan op de weg van de Commissie wetenschap. Ondersteunen effect/uitkomstgericht onderzoek, m.n. PROM's onderzoeken. Voortgaan met communicatie van lopend en afgerond onderzoek in de Kennisbank op de website.

3. Zichtbaarheid GV vergroten

Waar mogelijk in samenwerking met andere organisaties en allianties. Goede interne communicatie (Nieuwsflitsen; website; TGV) verder uitbouwen in externe richting. Meer publiciteit in landelijke media nastreven. 50-jarig jubileum van VGVZ in 2021 biedt uitgelezen kans voor zichtbaarheid. Onderwijs in spirituele zorg aan opleidingen voor andere zorgprofessionals stimuleren. Onderwijs in spirituele zorg en moreel beraad met collega's binnen de eigen instelling (op meso-niveau) stimuleren. Stimuleren ondernemerschap geestelijk verzorgers, en werken aan eigen zichtbaarheid. Dit is voor zowel de eerste als de tweede lijn noodzakelijk. Empowerment van de leden.

Uitwerking in concrete beleidsvoornemens gebeurt in jaarplannen, waarover jaarlijks verantwoording aan de leden wordt afgelegd in het bestuurlijk jaarverslag.

Ten slotte

Het bestuur van de VGVZ is verantwoordelijk voor de vaststelling en de uitvoering van het in het voorafgaande verwoorde beleid. Deze koers zal steeds als leidraad gelden bij het opstellen van jaarplannen, prioriteiten en begrotingen. Indien de omstandigheden daar om vragen zullen aanmerkelijke tussentijdse wijzigingen worden voorgelegd aan de ALV.